

Briselē, 2024. gada 10. decembrī
(OR. en)

16779/24

Starpiestāžu lieta:
2024/0319(COD)

AGRI 879
AGRIORG 182
AGRIFIN 145
AGRILEG 457
CODEC 2313

PRIEKŠLIKUMS

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2024. gada 10. decembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2024) 577 final
Temats:	Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA, ar ko Regulas (ES) Nr. 1308/2013, (ES) 2021/2115 un (ES) 2021/2116 groza attiecībā uz lauksaimnieku pozīcijas stiprināšanu pārtikas piegādes ķēdē

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2024) 577 final.

Pielikumā: COM(2024) 577 final

Briselē, 10.12.2024.
COM(2024) 577 final

2024/0319 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

**ar ko Regulas (ES) Nr. 1308/2013, (ES) 2021/2115 un (ES) 2021/2116 groza attiecībā uz
lauksaimnieku pozīcijas stiprināšanu pārtikas piegādes ķēdē**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Pēc secīgām reformām centrālo vietu kopējā lauksaimniecības politikā (KLP) tagad ieņem ienākumu atbalsts un orientēšanās uz tirgu, arī lauksaimniecības produktu cenu brīva veidošanās. Minētās reformas galvenokārt reaģēja uz iekšēju cēloņu radītām problēmām, pārpalikumiem un krīzēm. Tomēr lielāko daļu problēmu lauksaimniecībā rada ar lauksaimniecību nesaistīti faktori, kas prasa plašāku rīcībpolitisku reakciju.

KLP jau paredz noteiktus pasākumus, kuru mērķis ir stiprināt lauksaimnieku pozīciju pārtikas piegādes ķēdē. Tomēr paredzams, ka situācija ar ienākumiem no lauksaimnieciskās darbības arī turpmāk būs saspringta, jo lauksaimnieki saskaras ar aizvien lielākiem apdraudējumiem, pieaugošām ielaidresursu izmaksām un stingrākām ražošanas prasībām.

Covid-19 pandēmija un Krievijas turpinātais agresijas karš pret Ukrainu ir noveduši pie vēl nepieredzēta enerģētisko lauksaimniecības ielaidresursu izmaksu pieaugumu un ilgstoša augstas inflācijas perioda, kas ietekmē lauksaimniekiem radušās izmaksas un pārtikas cenas. Vienlaikus lauksaimnieki turpina pūlēties padarīt ražošanu ilgtspējīgāku saskaņā ar ES standartiem.

Turklāt daudzi patērētāji, kuri sastopas ar aizvien pieaugošu dzīves dārdzību, ir mainījuši savus patēriņa modeļus un izvēlas lētākus pārtikas produktus. Tas ir vēl vairāk destabilizējis pievienotās vērtības sadalījumu pārtikas piegādes ķēdē, radot nestabilitāti peļņas un izmaksu sadalē starp ķēdes dalībniekiem, līdz ar to uzkurinājis protestus un vairojis neuzticēšanos.

2024. gada 15. martā Komisija nāca klajā ar pārdomu dokumentu, kurā izziņoja pasākumu kopumu ar mērķi spēcīnāt lauksaimnieku pozīciju pārtikas piegādes ķēdē. Komisijas izziņoto pasākumu kopumā bija iekļauts mērķorientēts grozījums Regulā (ES) Nr. 1308/2013 un saistītajās KLP regulās.

2024. gada 26. martā Lauksaimniecības un zivsaimniecības padome atbalstīja pārdomu dokumentā izziņotos pasākumus.

Politikas pamatnostādņēs nākamajai Eiropas Komisijai (2024–2029) ir uzsvērts, ka lauksaimnieku gūtajiem ienākumiem jābūt taisnīgiem un pietiekamiem un jākorīgē pastāvošā nelīdzsvarotība, jānostiprina lauksaimnieku pozīcija un jāturpina viņus aizsargāt pret negodīgu tirdzniecības praksi.

Turklāt stratēģiskajā dialogā par ES lauksaimniecības nākotni, ko Eiropas Komisijas priekšsēdētāja izziņoja savā 2023. gada 13. septembra runā par stāvokli Savienībā un ko, pulcējot 29 galvenās ieinteresētās personas no Eiropas agropārtikas sektoriem, pilsoniskās sabiedrības, lauku kopienām un akadēmiskajām aprindām¹, uzsāka 2024. gada janvārī, tika pausts aicinājums mainīt lauksaimnieku pozīciju vērtības ķēdē. Stratēģiskā dialoga politiskajos pamatprincipos nepārprotami uzsvērts, ka tirgus apstākļiem jānodrošina pienācīgi ieņēmumi lauksaimniekiem un citiem pārtikas ķēdes dalībniekiem un ka spēku samēram pārtikas ķēdē jābūt līdzīgam. Stratēģiskā dialoga ieteikumu pirmā nodaļa ir veltīta taisnīgai un konkurētspējīgai pārtikas vērtības ķēdei, ko panāk, stiprinot lauksaimnieku pozīciju pārtikas vērtības ķēdē. Ieteikumi jo īpaši attiecas uz līgumiem, un tajos izteikts aicinājums līgumslēgšanas sarunās kā relevantus elementus ņemt vērā datus par ražošanas izmaksām un

¹ [Stratēģiskais dialogs par ES lauksaimniecības nākotni.](#)

cenām un paredzēt iespēju ārkārtēja izmaksu pieauguma gadījumā sarunas atsākt. Tajos minēta arī mediācijas mehānismu nozīme. Attiecībā uz sadarbību ieteikumos aicināts stiprināt ražotāju organizācijas (RO), ražotāju organizāciju apvienības (ROA), kā arī vienkāršot to atzīšanas procesu un sniegt mērķorientētu atbalstu, kas dotu tām labumu. Stratēģiskajā dialogā atzīts, ka ilgtspējas ekonomiskā, vidiskā un sociālā dimensija ir vienlīdz svarīga Eiropas sabiedrībai kopumā un agropārtikas sistēmām it īpaši un ka KLP būtu jāveicina pozitīvi vidiskie un sociālie iznākumi un jāatbalsta ilgtspējīga uzņēmējdarbības modeļa dažādošana, arī, piemēram, īsas piegādes ķēdes.

Saskaņā ar ieteikumiem Stratēģiskā dialoga ziņojumā ir lietderīgi veikt pasākumus, ar kuriem stiprina lauksaimnieku līgumisko stāvokli un atjauno pārtikas piegādes ķēdes dalībnieku uzticēšanos.

• **Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

LESD 39. pantā ir noteikti KLP mērķi:

- celt lauksaimniecības ražīgumu, veicinot tehnikas attīstību un panākot lauksaimniecības ražošanas racionālu attīstību un ražošanas faktoru, jo īpaši darbaspēka, optimālu izmantojumu;
- šādi panākt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem, jo īpaši palielinot lauksaimniecībā nodarbināto personu individuālos ienākumus;
- stabilizēt tirgus;
- nodrošināt piedāvāto produktu pieejamību tirgū;
- panākt, ka patērētāji piedāvātos produktus saņem par samērīgām cenām.

Šis priekšlikums ir saskanīgs ar minētajiem mērķiem un patlaban spēkā esošo KLP regulu (Tirgus kopīgās organizācijas regulas², KLP stratēģisko plānu regulas³ un Regulas par KLP finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību⁴) vispārējo filozofiju.

• **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Ar šo priekšlikumu groza nedaudzus pašlaik spēkā esošo KLP regulu noteikumus, nemainot to būtību. Tā kā minētie noteikumi ir saskanīgi ar citām Savienības rīcībpolitikām, arī šis priekšlikums ar minētajām rīcībpolitikām ir saskanīgs.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• **Juridiskais pamats**

Šā priekšlikuma juridiskais pamats ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 42. panta pirmā daļa un 43. panta 2. punkts, jo: i) ar priekšlikumu groza Regulu (ES)

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/2024-05-13>).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/2024-05-25>).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2116 (2021. gada 2. decembris) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 1306/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 187. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/2022-08-26>).

Nr. 1308/2013, Regulu (ES) 2021/2115 un Regulu (ES) 2021/2116, un tās visas ir balstītas uz LESD 43. panta 2. punktu, ii) Regulas (ES) Nr. 1308/2013 pamats ir arī LESD 42. panta pirmā daļa, un šajā priekšlikumā ir iekļauti arī noteikumi, kas reglamentē konkurences noteikumu (ne)piemērošanu.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

Ar šo priekšlikumu groza spēkā esošas regulas, kas pieņemtas ES līmenī un ir piemērojamas visās dalībvalstīs.

Grozījumu mērķis ir lauksaimnieku pozīciju agropārtikas piegādes ķēdē stiprināt šādos veidos: i) vienkāršot ražotāju organizāciju atzīšanas noteikumus; ii) pastiprināt noteikumus par līgumu slēgšanu; iii) paredzēt noteikumus par transversālu fakultatīvu apzīmējumu “godīgs”, “taisnīgs” un tiem līdzvērtīgu apzīmējumu, kā arī apzīmējuma “īsa piegādes ķēde” lietošanu; iv) ieviest iespēju piešķirt dalībvalstīm Savienības finansiālo atbalstu par pasākumiem, ko tirgus dalībnieki veic būtiskas tirgus nelīdzsvarotības periodos; v) kāpināt lauksaimniecības nozares pašorganizācijas pakāpi dalībvalstīs, sniedzot atbalstu ražotāju organizācijām, kas īsteno darbības programmas, un gādāt par to, lai tiktu uzsāktas Regulas (ES) 2021/2115 42. panta f) punktā minētās nozariskās intervences citās nozarēs.

Grozījumi saglabā vienlīdzīgus ražotāju konkurences apstākļus un saskaņošanas pakāpi, kas jau panākta ar spēkā esošajām regulām. Tāpēc tiek uzskatīts, ka dalībvalstis tos nevar īstenot, rīkojoties katra atsevišķi.

- **Proporcionalitāte**

Priekšlikums spēkā esošās regulas groza tikai tiktāl, cik tas ir absolūti nepieciešams, lai sasniegtu iepriekš izklāstītos mērķus, vienlaikus raugoties, lai grozījumi joprojām būtu mērķorientēti un sagādātu atbilstošas elastības iespējas.

Ar ierosinātajiem grozījumiem groza tikai dažus aspektus nedaudzos spēkā esošo regulu noteikumos. Grozījumi uzlabo un vēl vairāk pastiprina esošos noteikumus par līgumiem, kuros iesaistīti lauksaimnieki un viņu organizācijas kopā ar citiem ķēdes dalībniekiem, kā arī stiprina ražotāju organizāciju un to apvienību spēju aizstāvēt savas intereses, samazina to atzīšanai uzlikto administratīvo slogu un izveido stimulējošu sistēmu brīvprātīgām shēmām un nolīgumiem, kuru mērķis ir uzlabot lauksaimnieku atalgojumu un sociālās ilgtspējas iniciatīvas.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Tā kā ar šo priekšlikumu groza esošas Eiropas Parlamenta un Padomes regulas, arī grozījumi ir jāievieš ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulu.

3. **EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI**

- **Ex post izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

Priekšlikums par mērķorientētām izmaiņām TKO regulā un citās ar KLP saistītajās regulās ir viens no pasākumiem, kas izziņots Komisijas 2024. gada 15. marta pārdomu dokumentā. Tā kā ir steidzami jāreaģē uz akūtām problēmām, ar kurām pašlaik saskaras lauksaimniecības nozare, un ir steidzami jārīkojas, lai reaģētu uz lauksaimnieku protestiem, *ex post* izvērtējums / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaude netika veikta.

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Tā kā ir steidzami jārīkojas, lai reaģētu uz Eiropas lauksaimniecības nozares akūtajām problēmām, uzaicinājums sniegt atsauksmes vai sabiedriska apspriešana nenotika. Tomēr

apspriešanās ar relevantajām ieinteresētajām personām ir notikusi mērķorientētās sanāksmēs (sk. "Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana").

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Lai gan steidzamības dēļ uzaicinājuma sniegt atsauksmes vai sabiedriskās apspriešanas nebija, Komisija ar ierosinātajiem pasākumiem vairākkārt iepazīstināja Padomi, paplašināto Pilsoniskā dialoga grupas sanākumi ar relevantajām ieinteresētajām personām, Eiropas Konkurences iestāžu tīklu un izklāstīja tos divpusējās sanāksmēs, kurās piedalījās visas attiecīgās ES bāzētās apvienības, kas darbojas agropārtikas piegādes ķēdē, to vidū patērētāju apvienības.

- **Ietekmes novērtējums**

Ņemot vērā vajadzību steidzami rīkoties, lai reaģētu uz akūtajām problēmām, ar kurām patlaban saskaras lauksaimniecības nozare, ietekmes novērtējumu nebija iespējams veikt.

Tomēr ierosinātie pasākumi ir izstrādāti, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta no ieinteresētajām personām, jo īpaši no paplašinātās Pilsoniskā dialoga grupas sanāksmes, Eiropas Konkurences iestāžu tīkla un divpusējām sanāksmēm, kurās piedalījās visas attiecīgās ES bāzētās apvienības, kas darbojas agropārtikas piegādes ķēdē, to vidū patērētāju apvienības, kā arī no Eiropas Parlamenta Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejas priekšsēdētāja.

Tie atbilst arī relevantajiem ieteikumiem, kas sniegti 2024. gada septembra stratēģiskajā dialogā par ES lauksaimniecības nākotni.

Priekšlikuma ietekme būs atkarīga no tā, vai lauksaimnieki un lauksaimniecības produktu pircēji sāks īstenot noteiktus brīvprātīgus pasākumus, kā arī no dalībvalstu lēmumiem izmantot paredzētās iespējas un atkāpes.

Trīs mēnešu laikā pēc priekšlikuma pieņemšanas tiks sagatavots dienestu darba dokuments. Tajā būs skaidri aprakstīti risināmie jautājumi, ierosinātās mērķorientētās izmaiņas un to iespējamā ietekme, kā arī sniegts no ieinteresētajām personām saņemto atsauksmju kopsavilkums.

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

Šis priekšlikums ir viens no pasākumiem, kas kā vienkāršošanas paketes daļa izziņots Komisijas 2024. gada 15. marta pārdomu dokumentā Samazinātais administratīvais slogs tiks kvantitatīvi izteikts dienestu darba dokumentā, ciktāl iespējams.

- **Pamattiesības**

Priekšlikums respektē pamattiesības un atbilst principiem, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Šim priekšlikumam nav skaitļos izsakāmas ietekmes uz budžetu.

Lai gan 12.–17. pasākums (uzskaitīts 5. punktā "Citi elementi. Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums") var paātrināt ražotāju organizāciju darbības programmu īstenošanu un līdz ar to palielināt izdevumus, visi saistītie izdevumi iekļausies ELGF maksimālajā apakšapjomā.

Attiecībā uz lauksaimniecības rezervi, ko finansē no ELGF, nekādas izmaiņas tās kopējā summā priekšlikums neparedz. Lai gan rezerves izmantošana saskaņā ar TKO regulas

222. pantu pieņemto pasākumu finansēšanai var ietekmēt summu potenciālo piešķiršanu citiem ārkārtas pasākumiem konkrētā gadā, šajā posmā tās nevar izteikt skaitļos.

Savienības finansiālā palīdzība, kas domāta augļu un dārzeņu ražotāju organizācijām un ko dalībvalstis apstiprinājušas darbības programmu īstenošanai, tiks ierobežota līdz noteiktai procentuālajai daļai (no 4,1 % līdz 5,5 % atkarībā no labuma guvēju veida un izvirzītajiem mērķiem) no minēto ražotāju organizāciju tirgotās produkcijas vērtības.

Priekšlikums satur noteikumus, kas dalībvalstīm dod zināmu elastību attiecībā uz finanšu piešķirumiem, kas paredzēti tiešo maksājumu intervenču veidiem un intervenču veidiem citās nozarēs. Līdzekļi, kas tiks darīti pieejami Savienības finansiālajai palīdzībai ražotāju organizācijām, kuras darbojas citās nozarēs, tiks ierobežoti līdz summām, kas pārceltas (attiecīgās tiesību normas robežās) no tiešajiem maksājumiem, par ko lems dalībvalstis un ko apstiprinās Komisija. Ja dalībvalstis lems par labu šo elastīgo iespēju izmantošanai, tas ietekmēs tikai tiešo maksājumu piešķirumus un citas nozares, un izmaiņas iekļausies ELGF. Šajā posmā ietekmi nevar izteikt skaitļos.

5. CITI ELEMENTI

• Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība

Ar šo priekšlikumu groza Regulu (ES) Nr. 1308/2013, Regulu (ES) 2021/2115 un Regulu (ES) 2021/2116. Tāpēc īstenošanas plāns un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība paliek tāda pati kā saskaņā ar pašreizējo regulējumu.

• Skaidrojošie dokumenti (direktīvām)

Neattiecas (tiesību akts ir regula).

• Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums

Pirmkārt, būtu jānosaka minimālās prasības par to, kā lietojami apzīmējumi, kas apraksta tirdzniecības kārtību, kura nodrošina taisnīgu pievienotās vērtības sadali lauksaimniekiem. Mērķis ir palielināt minēto apzīmējumu izmantošanas pārredzamību un uzticamību, lai visā pārtikas piegādes ķēdē nodrošinātu pievienotās vērtības taisnīgu sadalījumu, novērstu šādu apzīmējumu ļaunprātīgu izmantošanu un nodrošinātu, ka patērētāji saņem ticamu informāciju par pievienotās vērtības taisnīgu sadalījumu lauksaimniekiem un par īsām piegādes ķēdēm.

Otrkārt, katra lauksaimniecības produktu piegāde būtu jāaptver ar rakstisku līgumu, ievērojot dažus izņēmumus un paredzot dalībvalstīm iespēju dažus lauksaimniecības produktus no minētās prasības atbrīvot.

Treškārt, rakstiskajos līgumos būtu jāiekļauj noteikti elementi, kas nodrošinātu galīgās cenas aprēķina pārredzamību un paredzamību.

Ceturtkārt, par sešiem mēnešiem ilgākos līgumos būtu jāiekļauj pārskatīšanas klauzula, kas lauksaimniekiem, ražotāju organizācijām vai ražotāju organizāciju apvienībām dotu iespēju pieprasīt līguma pārskatīšanu, jo īpaši situācijās, kad cena vairs nesedz ražošanas izmaksas, un līgumu izbeigt, ja šāds pieprasījums tiek noraidīts.

Piektkārt, dalībvalstīm būtu jāizveido mediācijas mehānisms un tas jādara pieejams pusēm, kuras to vēlas izmantot.

Sestkārt, esošie noteikumi par ražotāju organizāciju definēšanu un atzīšanu būtu jāvienkāršo. Turklāt, lai uzlabotu bioloģisko produktu ražotāju sadarbību, būtu skaidri jāparedz iespēja izveidot un atzīt ražotāju organizācijas, kurās apvienojušies minētie ražotāji.

Septītkārt, esošie noteikumi par ražotāju organizācijām būtu jāprecizē, lai nodrošinātu, ka ražotāju organizācijas tiek izveidotas pēc lauksaimnieku iniciatīvas un tiek kontrolētas saskaņā ar noteikumiem, kuri ļauj biedriem, kas ir lauksaimnieki, demokrātiski pārbaudīt savas organizācijas un šādu organizāciju lēmumus.

Astotkārt, būtu jāatļauj neatzītām ražotāju organizācijām, to vidū kooperatīviem, savu biedru vārdā risināt sarunas par līguma noteikumiem attiecībā uz produkcijas daļu vai visu produkciju.

Devītkārt, būtu jānodod atzītām ražotāju organizāciju apvienībām iespēja savu atzīto ražotāju organizāciju biedru vārdā risināt sarunas par līguma noteikumiem.

Desmitkārt, atzītu starpnozaru organizāciju iespējamo mērķu sarakstā būtu jāiekļauj tādu iniciatīvu popularizēšana, kurās tirdzniecības kārtības apzīmēšanai tiek izmantoti fakultatīvi apzīmējumi, piemēram, “godīgs”, “taisnīgs” vai tiem līdzvērtīgi apzīmējumi un apzīmējums “īsa piegādes ķēde”.

Vienpadsmitkārt, vertikālām un horizontālām sadarbības iniciatīvām, kas attiecībā uz lauksaimniecības un pārtikas produktiem tiek veiktas ar mērķi piemērot konkrētas sociālās ilgtspējas prasības, kas ir stingrākas par obligātajām prasībām, nebūtu jāpiemēro LESD 101. panta 1. punkts.

Divpadsmitkārt, Regulā (ES) 2021/2115 būtu jāizdara grozījums attiecībā uz intervenču veidiem dažās nozarēs. Turklāt Savienības finansiālā palīdzība, kas domāta darbības programmām dažās nozarēs, būtu jāpalielina.

Trīspadsmitkārt, Savienības finansiālais atbalsts darbības programmām, ko augļu un dārzeņu nozares ražotāju organizācijas īsteno dalībvalstīs, kurās ražotāju pašorganizācijas pakāpe trīs secīgus gadus pirms darbības programmas īstenošanas ir bijusi zemāka par 10 %, būtu jāpalielina no 50 % līdz 60 %.

Četrpadsmitkārt, īpašs stimuls būtu jāpiešķir gados jauniem lauksaimniekiem un jaunpienācējiem, kas pievienojas atzītai ražotāju organizācijai un veic investīcijas savās telpās un objektos.

Piecpadsmitkārt, Savienības finansiālais atbalsts, ko ražotāju organizācijām un ražotāju organizāciju apvienībām izmaksā nelabvēlīgu meteoroloģisko notikumu, dabas katastrofu, augu slimību vai kaitīgo organismu invāzijas gadījumā, ar konkrētiem nosacījumiem būtu jāpalielina no 50 % līdz 70 % no faktiskajiem izdevumiem.

Sešpadsmitkārt, būtu jāatļauj dalībvalstīm, sākot ar 2025. gadu, līdz 6 % no tiešo maksājumu piešķirumiem izmantot, lai sniegtu atbalstu nozarēm, kas minētas Regulas (ES) Nr. 1308/2013 1. panta 2. punkta a)–h), k), m), o)–t) un w) apakšpunktā, un nozarēm, kas aptver Regulas (ES) 2021/2115 VI pielikumā uzskaitītos produktus.

Septiņpadsmitkārt, Regula (ES) 2021/2116 būtu jāgroza, dodot dažiem privātiem tirgus dalībniekiem iespēju izmantot lauksaimniecības rezervi, lai atbalstītu noteiktu kategoriju kolektīvās darbības, ko veic ar mērķi stabilizēt sektorus, kurus skārusi būtiska tirgus nelīdzsvarotība.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

ar ko Regulas (ES) Nr. 1308/2013, (ES) 2021/2115 un (ES) 2021/2116 groza attiecībā uz lauksaimnieku pozīcijas stiprināšanu pārtikas piegādes ķēdē

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 42. panta pirmo daļu un 43. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Revīzijas palātas atzinumu¹,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu²,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu³,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Lauksaimniecības nozare, it īpaši lauksaimnieki, saskaras ar virkni problēmu. Covid-19 pandēmija un Krievijas agresijas karš pret Ukrainu ir noveduši pie vēl nepieredzēta enerģētisko lauksaimniecības ielaidresursu izmaksu pieauguma un ilgstoša augstas inflācijas perioda, kas ietekmē lauksaimnieku izmaksas un pārtikas cenas. Vienlaikus lauksaimnieki turpina centienus kāpināt ražošanas vidisko ilgtspēju. Daudzi patērētāji, kuri sastopas ar aizvien pieaugošu dzīves dārdzību, savukārt ir mainījuši savus patēriņa modeļus un izvēlas lētākus pārtikas produktus. Tas ir vēl vairāk destabilizējis pievienotās vērtības sadalījumu pārtikas piegādes ķēdē un palielinājis lauksaimnieku darbības apstākļu nenoteiktību, līdz ar to uzkurinājis protestus un vairojis neuzticēšanos. Tāpēc ir lietderīgi pieņemt pasākumus, ar kuriem vērsas pret šīm problēmām un tiecas atjaunot pārtikas piegādes ķēdes dalībnieku uzticēšanos.
- (2) Dažādi lauksaimniecības un pārtikas produktu piegādes ķēdes dalībnieki, kas darbojas dažādos ražošanas, pārstrādes, tirdzniecības, izplatīšanas un mazumtirdzniecības posmos, ir izstrādājuši shēmas un marķējumus, kuru mērķis ir popularizēt tirdzniecības kārtību, kas gādā par taisnīgu pievienotās vērtības sadali lauksaimniekiem un īsu piegādes ķēžu izveidi un uzturēšanu. Lai fakultatīvie apzīmējumi, kas apraksta šādu tirdzniecības kārtību, pārtikas piegādes ķēdē tiktu izmantoti pārredzamākā un uzticamākā veidā, ir jānosaka minēto apzīmējumu izmantošanai piemērojamo prasību minimums, kas papildina spēkā esošos pārtikas

¹ OV C, ...

² OV C, ...

³ OV C, ...

marķēšanas noteikumus, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1169/2011⁴.

- (3) Lai visā pārtikas piegādes ķēdē palielinātu uzticēšanos un taisnīgumu, apzīmējumi “taisnīgs”, “godīgs” vai līdzvērtīgi apzīmējumi būtu jāizmanto tikai tam, lai apzīmētu tirdzniecības kārtību, kas komercattiecībās starp lauksaimniekiem un pircējiem nodrošina stabilitāti un pārredzamību un garantē cenu, kādu līdzdalīgie lauksaimnieki uzskata par taisnīgu, un kas atbalsta un veicina Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu, arī ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2024/1760⁵ I pielikumu saderīgā veidā.
- (4) Apzīmējums “īsa piegādes ķēde” būtu jāizmanto tikai tam, lai apzīmētu tirdzniecības kārtību, kurā starp lauksaimniekiem un patērētājiem pastāv tieša saikne, kas ļauj tieši apmainīties ar informāciju par ražošanas procesu un produktu, arī izmantojot distances saziņu un/vai starpnieku, kurš šādu apmaiņu nodrošina pārdošanas brīdī. Alternatīvi šo apzīmējumu drīkst izmantot arī tad, ja pastāv cieša saikne starp lauksaimniekiem un patērētājiem viņu ģeogrāfiskajā tuvumā, arī pārrobežu kontekstā. Tas stimulēs patērētājus maksāt cenas, kas taisnīgi atalgo lauksaimniekus par viņu saražoto produkciju, stiprinās un veicinās lauku apvidu attīstību, uzlabos pārredzamību produktu izcelsmes un ražošanas metožu ziņā.
- (5) Ņemot vērā tirgus apstākļus, mainīgās patērētāju vēlmes, tirdzniecības standartu un attiecīgo starptautisko standartu attīstību, būtu jāpiešķir Komisijai īstenošanas pilnvaras noteikt vienādus nosacījumus, ar kādiem izmanto fakultatīvos apzīmējumus, kas apzīmē tirdzniecības kārtību, kura saistīta ar taisnīgu pievienotās vērtības sadali lauksaimniekiem un īsu piegādes ķēžu izveidi un uzturēšanu. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011⁶.
- (6) To pašu iemeslu dēļ būtu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 290. pantu attiecībā uz papildu fakultatīviem apzīmējumiem, kas ir līdzvērtīgi apzīmējumiem “taisnīgs” vai “godīgs”.
- (7) Dalībvalstis drīkst paturēt spēkā vai ieviest valsts normas, kas paredz vēl citas prasības par fakultatīvu tirdzniecības kārtības apzīmējumu izmantošanu, taču šādām normām nevajadzētu kavēt, ierobežot vai traucēt šo apzīmējumu izmantošanu attiecībā uz citā dalībvalstī likumīgi ražotiem vai tirgotiem produktiem.
- (8) Tādos aspektos kā tirgus dalībnieku pārskatatbildība, labāka izpratne par tirgus signālu svarīgumu, piedāvājuma pielāgošana pieprasījumam, uzlabota cenu pārnese piegādes ķēdē, pārredzamības palielināšana un negodīgas tirdzniecības prakses nepieļaušana un

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1169/2011 (2011. gada 25. oktobris) par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un par grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (EK) Nr. 1924/2006 un (EK) Nr. 1925/2006, un par Komisijas Direktīvas 87/250/EEK, Padomes Direktīvas 90/496/EEK, Komisijas Direktīvas 1999/10/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/13/EK, Komisijas Direktīvu 2002/67/EK un 2008/5/EK un Komisijas Regulas (EK) Nr. 608/2004 atcelšanu (OV L 304, 22.11.2011., 18. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1169/oj>).

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1760 (2024. gada 13. jūnijs) par uzņēmumu pienācīgu rūpību attiecībā uz ilgtspēju un ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 un Regulu (ES) 2023/2859 (OV L, 2024/1760, 5.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

novēršana izšķiroša nozīme ir rakstisku līgumu izmantošanai. Tāpēc noteikumi par līgumattiecībām piena un piena produktu nozarē būtu jāpaplašina tā, lai tie aptvertu ne tikai svaigpienu, bet arī citus produktus, un vienlaikus būtu salāgoti ar noteikumiem, kas piemērojami līgumattiecībām citās lauksaimniecības nozarēs.

- (9) Lai dalībvalstīm dotu lielāku elastību un vienkāršotu ražotāju organizāciju atzīšanas procedūru, tādējādi samazinot darījumu izmaksas un uzlabojot efektivitāti, noteikumiem par ražotāju organizācijām būtu jāatļauj tās atzīt pēc vienota pieprasījuma, kas aptver vairākas nozares un produktus. Turklāt, lai uzlabotu bioloģisko produktu ražotāju sadarbību, būtu skaidri jāparedz iespēja izveidot un atzīt ražotāju organizācijas, kurās apvienojušies bioloģisko produktu ražotāji. Ražotāju organizāciju atzīšanas kritērijos un to statūtos būtu jāparedz arī tas, ka ražotāju organizācijas tiek izveidotas pēc lauksaimnieku iniciatīvas un tiek kontrolētas saskaņā ar noteikumiem, kuri dod biedriem, kas ir lauksaimnieki, iespēju demokrātiski pārbaudīt savu organizāciju un tās lēmumus. Tam nebūtu jāliedz citiem ražotājiem, kas nav lauksaimnieki, un citiem biedriem, kas nav ražotāji, pievienoties ražotāju organizācijām.
- (10) Lai veicinātu turpmāku ilgtspējīgu attīstību, kas ir Līguma pamatprincips un Savienības politiku prioritārais mērķis, un lai visā piegādes ķēdē nodrošinātu pārredzamību, stabilitāti un taisnīgumu komercattiecībās starp lauksaimniekiem un pircējiem, būtu jānodrošina dalībvalstīm iespēja atzīt ražotāju organizācijas, kuras ar tādiem fakultatīviem tirdzniecības kārtības apzīmējumiem kā “taisnīgs”, “godīgs” vai līdzvērtīgi apzīmējumi un “īsa piegādes ķēde” tiecas sasniegt konkrētus mērķus.
- (11) Lai lauksaimniekiem nodrošinātu pietiekami augstu dzīves līmeni, spēcīnātu viņu pozīciju sarunās ar ražotājiem un citiem piegādes ķēdes dalībniekiem un panāktu taisnīgāku pievienotās vērtības sadalījumu visā piegādes ķēdē, iespēja sarunās apspriest līguma noteikumus savu biedru vārdā būtu jāpaplašina, atļaujot to attiecībā uz visu produkciju vai tās daļu darīt arī neatzītām ražotāju organizācijām, to vidū kooperatīviem. Lai nodrošinātu tādu pašu attieksmi kā pret atzītu ražotāju organizāciju biedriem, šī iespēja būtu atbilstoši jāierobežo. Proti, neatzītām ražotāju organizācijām, kuras minēto iespēju izmanto, būtu jāatbilst Savienības līmenī noteiktajiem atzīšanas kritērijiem un jāiesaistās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1308/2013⁷ noteiktajās darbībās, pie kurām pieder piedāvājuma koncentrēšana un biedru saražoto produktu laišana tirgū.
- (12) Lai stiprinātu atzītu ražotāju organizāciju pozīciju sarunās un nodrošinātu dzīvotspējīgu lauksaimnieciskās ražošanas attīstību, būtu jāatļauj atzītām ražotāju organizāciju apvienībām savu biedru vārdā attiecībā uz to kopējo produkciju vai tās daļu risināt sarunas par līguma noteikumiem, to vidū cenu. Šī iespēja būtu jāievieš ar aizsargnosacījumu, ka organizācijas, kas ir minēto apvienību biedres, nav vēl kādas citas ražotāju organizāciju apvienības biedres un ka produkcijas apjoms, ko aptver apvienības darbības, nepārsniedz 33 % no attiecīgās dalībvalsts iekšzemes produkcijas kopapjoma. Lai tirgū saglabātu faktisku konkurenci, atzītām ražotāju organizāciju apvienībām risināt sarunas par līguma noteikumiem nebūtu jāatļauj gadījumos, kad minētajās apvienībās ietilpst arī neatzītas ražotāju organizācijas.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>).

- (13) Lai pircēji nevarētu vājināt ražotāju organizāciju pozīciju sarunās, būtu jānosaka atbilstoši aizsargnosacījumi, kas piemērojami pircēju un minēto ražotāju organizāciju biedru kontaktiem. Pircēji drīkst kontaktēties ar ražotāju organizācijas biedriem, taču šāda kontaktēšanās nedrīkstētu apdraudēt ražotāju organizācijas mērķu sasniegšanu vai piedāvājuma koncentrēšanu un biedru saražoto produktu laišanu tirgū.
- (14) Starpnozaru organizācijām ir svarīga loma, jo tās atvieglo dialogu starp piegādes ķēdes dalībniekiem un veicina paraugpraksi, tirgus pārredzamību, stabilitāti un taisnīgumu lauksaimnieku un pircēju komercattiecībās visā piegādes ķēdē. Tāpēc ir lietderīgi sarakstu ar mērķiem, uz kuriem var tiekties atzīta starpnozaru organizācija, papildināt ar mērķi veicināt iniciatīvas, kuru nolūks ir integrēt tādus fakultatīvus tirdzniecības kārtības apzīmējumus kā “taisnīgs”, “godīgs” vai līdzvērtīgi apzīmējumi un “īsa piegādes ķēde”.
- (15) Dažas dalībvalstis ir nolēmušas, ka par visām lauksaimniecības produktu piegādēm to teritorijā ir jānoslēdz rakstiski līgumi starp pusēm. Ja dalībvalstis šādu iespēju neizmanto, rakstisku līgumu slēgšanu var pieprasīt lauksaimnieki, ražotāju organizācijas vai ražotāju organizāciju apvienības. Tomēr sakarā ar lauksaimnieku vājāko pozīciju sarunās un bailēm, ka pircēji varētu veikt komerciālus pretpasākumus, lauksaimniekiem un viņu apvienībām var būt grūti šādu pieprasījumu izteikt. Lai piegādes ķēdē palielinātu uzticēšanos, pārredzamību un efektivitāti un lai labumu no rakstisku līgumu izmantošanas varētu gūt visi lauksaimnieki, ražotāju organizācijas un ražotāju organizāciju apvienības, par Savienībā notiekošām lauksaimnieka, ražotāju organizācijas vai ražotāju organizāciju apvienības lauksaimniecības produktu piegādēm pārstrādātājam, izplatītājam vai mazumtirgotājam būtu jānoslēdz rakstisks līgums.
- (16) Lai labāk ņemtu vērā tirgus signālus un uzlabotu cenu pārnesi, būtu jānodrošina dalībvalstīm iespēja pieprasīt rakstiskus līgumus izmantot arī gadījumā, kad lauksaimniecības produktus piegādā ražotāji, kas nav lauksaimnieki, ražotāju organizācijas vai ražotāju organizāciju apvienības, un pieprasīt, lai pircēji izmantotu rakstiskus piedāvājumus slēgt lauksaimniecības produktu piegādes līgumus. Vienkāršības un darījumu izmaksu samazināšanas labad šajā regulā būtu jānosaka daži izņēmumi no prasības izmantot rakstiskus līgumus vai rakstiskus līguma piedāvājumus un jāatļauj dalībvalstīm dažas piegādes atbrīvot no prasības izmantot rakstiskus līgumus vai rakstiskus piedāvājumus, taču tajā pašā laikā jānodrošina lauksaimniekiem un viņu apvienībām iespēja pieprasīt rakstisku līgumu vai rakstisku piedāvājumu izmantošanu arī gadījumos, kad tā nav obligāta.
- (17) Prasība izmantot rakstiskus lauksaimniecības produktu piegādes līgumus un to izmantošanas pamatnosacījumi būtu jānosaka Savienības līmenī, taču vienlaikus būtu jāparūpējas par to, ka pušu tiesības risināt sarunas par visiem līgumu elementiem nav ierobežotas vairāk, nekā tas ir absolūti nepieciešams.
- (18) Lai mudinātu puses panākt izlīgumu gadījumos, kad par rakstiska līguma noslēgšanu vai pārskatīšanu rodas strīdi, dalībvalstīm būtu jāizveido mediācijas mehānismi. Dalībvalstīm būtu Komisija jāinformē par mediācijas mehānismiem, kas darbojas to teritorijā, vai par minēto mehānismu izveidošanu, un Komisija var veicināt apmaiņu ar paraugpraksi minēto mehānismu sakarā.
- (19) Lai atvieglotu cenu pārneses mehānismu darbību gadījumos, kad par lauksaimniecības produktu piegādi maksājamo galīgo cenu aprēķina, kombinējot dažādus līgumā noteiktus faktorus, attiecīgo faktoru vidū būtu jāietver objektīvi rādītāji, indeksi vai aprēķina metodes, kas pusēm ir viegli saprotamas. Lai lauksaimnieki nebūtu spiesti

sistemātiski pārdot par cenu, kas ir mazāka nekā ražošanas izmaksas, rādītājiem, indeksiem un galīgās cenas aprēķināšanas metodēm būtu jāatspoguļo tirgus apstākļu un piegādāto lauksaimniecības produktu ražošanas izmaksu izmaiņas.

- (20) Ņemot vērā lauksaimnieku un viņu organizāciju neaizsargāto pozīciju sarunās, nesenos būtiska lauksaimniecības ielaidresursu izmaksu un tirgus cenu svārstīguma gadījumus un vajadzību pēc efektīvākas cenu pārneses piegādes ķēdē, par sešiem mēnešiem ilgākos līgumos būtu jāiekļauj pārskatīšanas klauzula, ko var iedarbināt lauksaimnieki un viņu organizācijas. Neiejaucoties pušu tiesībās apspriest citas līguma pārskatīšanas iespējas, šādai klauzulai būtu jāļauj lauksaimniekiem jebkurā brīdī, kad pagājuši seši mēneši, pieprasīt līguma elementu pārskatīšanu un jāļauj viņiem izbeigt līgumu gadījumā, ja vienošanās par pārskatīšanu netiek panākta.
- (21) Labākas līgumu pārredzamības un taisnīgākas tirdzniecības prakses labad būtu jādod dalībvalstīm iespēja pieprasīt, lai rakstiskie lauksaimniecības produktu piegādes līgumi tiktu reģistrēti.
- (22) Dažas vertikālās un horizontālās sadarbības iniciatīvas, kuras attiecas uz lauksaimniecības un pārtikas produktiem un kuru mērķis ir piemērot prasības, kas ir stingrākas par obligātajām prasībām, var palīdzēt sasniegt kopējās lauksaimniecības politikas mērķi nodrošināt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem un Savienības ilgtspējīgas attīstības mērķi. Tāpēc noteiktos apstākļos uz šādām iniciatīvām nebūtu jāattiecinā Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 1. punkts.
- (23) Būtiskas tirgus nelīdzsvarotības periodos dažu kategoriju kolektīvas darbības, ko veic privāti tirgus dalībnieki, var palīdzēt stabilizēt attiecīgās nozares. Lai nodrošinātu, ka privātiem tirgus dalībniekiem ir šo darbību veikšanai vajadzīgie resursi, Komisijai būtu jāvar Savienības resursus no lauksaimniecības rezerves darīt pieejamus šādu darbību atbalstīšanai. Dalībvalstīm savukārt būtu jāvar iedalīt valsts papildu resursus.
- (24) Lai cukurbiešu audzētāji varētu gūt labumu no lielākas līgumu skaidrības un lai nodrošinātu saskaņotu līgumisko satvaru, vienlaikus ņemot vērā cukurbiešu nozares specifiku, cukurbiešu piegādes līgumos iekļaujami iepirkšanas noteikumi būtu jāsalāgo ar rakstisku līgumu izmantošanas nosacījumiem, kas piemērojami citās lauksaimniecības nozarēs.
- (25) Tāpēc Regula (ES) Nr. 1308/2013 būtu attiecīgi jāgroza.
- (26) Lai stiprinātu lauksaimnieku pozīciju pārtikas piegādes ķēdē, būtu jāgroza vairāki Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/2115⁸ noteikumi par intervencu veidiem dažās nozarēs. Šo grozījumu mērķis ir palīdzēt lauksaimniekiem kļūt vai palikt saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1308/2013 atzītu ražotāju organizāciju vai ražotāju organizāciju apvienību biedriem, ņemot vērā šo organizāciju un apvienību pozitīvo devumu, ko tās sagādā, stiprinot ražotāju spēju aizstāvēt savas intereses. Turklāt, lai ražotāju organizācijas ar KLP stratēģisko plānu starpniecību saņemtu efektīvāku un

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 1. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

mērķtiecīgāku atbalstu, būtu jāparedz iespēja palielināt Savienības finansiālo palīdzību, kas piešķirama darbības programmām dažās nozarēs.

- (27) Ražotāju organizāciju tirgotās augļu un dārzeņu produkcijas vērtība salīdzinājumā ar augļu un dārzeņu produkcijas kopējo vērtību dažās dalībvalstīs joprojām ir daudz zemāka par Savienības vidējo rādītāju. No pieejamajiem finansiālajiem stimuliem dalībvalstīs jau var sniegt Regulas (ES) 2021/2115 53. pantā paredzēto valsts finansiālo palīdzību ražotāju organizācijām, kas atrodas tādos reģionos, kuros pašorganizācijas pakāpe ir krietni zemāka par Savienības vidējo rādītāju. Lai uzlabotu konkurētspēju, stiprinātu lauksaimnieku pozīcijas vērtības ķēdē un izveidotu jaunas ražotāju organizācijas, ražotāju organizācijām dalībvalstīs, kurās ražotāju pašorganizācijas pakāpe trīs secīgus gadus pirms attiecīgās darbības programmas īstenošanas ir mazāka nekā 10 %, būtu jāpiešķir finansiāls stimuls, kas izpaužas kā Savienības finansiālās palīdzības palielinājums par 10 %.
- (28) Lai lauksaimniecības nozarē veicinātu paaudžu nomaiņu un lai jaunus ražotājus mudinātu pievienoties ražotāju organizācijām augļu un dārzeņu nozarē un citās nozarēs, kas minētas Regulas (ES) 2021/2115 42. panta f) punktā, īpašs stimuls būtu jāpiešķir gados jauniem lauksaimniekiem un jaunpienācējiem, kuri pievienojas saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1308/2013 atzītai ražotāju organizācijai. Tālab būtu jādod iespēja par 10 % palielināt Savienības finansiālo palīdzību par izdevumiem, kas saistīti ar investīcijām tāda gados jauna lauksaimnieka vai jaunpienācēja ražotāja telpās un objektos, kurš pirmo reizi pievienojas atzītai ražotāju organizācijai.
- (29) Ņemot vērā nelabvēlīgu klimatisko apstākļu, dabas katastrofu, augu slimību vai kaitīgo organismu invāziju atkārtējos gadus, ir izrādīties lietderīgi, ka ražotāju organizācijas un ražotāju organizāciju apvienības līdzekļus, arī Savienības finansiālo palīdzību darbības fonda satvarā, var novirzīt intervencēm, kas vajadzīgas, lai novērstu minēto notikumu sekas. Tāpēc ir jāparedz iespēja Regulas (ES) 2021/2115 52. panta 1. punktā noteikto Savienības finansiālās palīdzības apjomu ar konkrētiem nosacījumiem palielināt no 50 % līdz 70 % no faktiskajiem izdevumiem.
- (30) Lai palīdzētu izveidot intervences citās nozarēs, kas minētas Regulas (ES) 2021/2115 42. panta f) punktā, no 2025. gada būtu jādod dalībvalstīm lielāka elastība, kas ļauj šīm nozarēm paredzēto līdzekļu piešķirumu pielāgot, izmantojot līdz 6 % no piešķirumiem, kas atvēlēti to tiešajiem maksājumiem.
- (31) Tāpēc Regula (ES) 2021/2115 būtu attiecīgi jāgroza.
- (32) Ticoties panākt, ka Savienības līdzekļus no lauksaimniecības rezerves var darīt pieejamus dalībvalstīm, lai tās būtiskas tirgus nelīdzsvarotības periodos atbalstītu kolektīvas privāto tirgus dalībnieku darbības, iespēja izmantot lauksaimniecības rezervi būtu jāpaplašina, attiecinot to arī uz kolektīvu darbību atbalstīšanu gadījumos, kad Komisija nolemj, ka konkurences noteikumi attiecīgajām darbībām nav piemērojami.
- (33) Tādēļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/2116⁹ 16. pants būtu attiecīgi jāgroza.
- (34) Lai tirgus dalībniekiem dotu vajadzīgo laiku pielāgoties un lai Komisija varētu novērtēt esošās nacionālās shēmas un prakses, to noteikumu piemērošana, kas

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2116 (2021. gada 2. decembris) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 1306/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 187. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj>).

reglamentē fakultatīvo apzīmējumu “taisnīgs”, “godīgs” un tiem līdzvērtīgu apzīmējumu un apzīmējuma “īsa piegādes ķēde” rezervēšanu, būtu jāatliek par diviem gadiem pēc šīs regulas stāšanās spēkā. Turklāt, lai tirgus dalībnieki savas līgumattiecības varētu pielāgot jaunajiem noteikumiem par rakstiskiem līgumiem, minēto noteikumu piemērošana būtu jāatliek par 18 mēnešiem pēc to stāšanās spēkā,

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

1. pants

Grozījumi Regulā (ES) Nr. 1308/2013

Regulu (ES) Nr. 1308/2013 groza šādi:

- (1) II daļas II sadaļas I nodaļas 1. iedaļā pēc 3. apakšiedaļas iekļauj šādu apakšiedaļu:

“3.a apakšiedaļa

Produktu fakultatīvo apzīmējumu izmantošana visās 1. panta 2. punktā minētajās nozarēs

88.a pants

Fakultatīvi tirdzniecības kārtības apzīmējumi

1. Apzīmējumus “taisnīgs”, “godīgs” vai tiem līdzvērtīgus apzīmējumus 1. panta 2. punktā minēto nozaru produkta marķējumā, noformējumā, reklāmas materiālos vai tirdzniecības dokumentos drīkst atsevišķi vai kopā ar citiem apzīmējumiem izmantot tikai tad, ja šos apzīmējumus lieto, lai pircējus informētu par pastāvošo kārtību, kādā organizē ražošanu, izplatīšanu vai laišanu tirgū un kas veicina vismaz:
 - (a) stabilitāti un pārredzamību lauksaimnieku attiecībās ar pircējiem visā piegādes ķēdē;
 - (b) cenu, ko līdzdalīgie lauksaimnieki uzskata par taisnīgu samaksu par saviem produktiem;
 - (c) kolektīvas iniciatīvas, ar kurām tiecas sasniegt vienu vai vairākus no Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķiem.

2. Apzīmējumu “īsa piegādes ķēde” 1. panta 2. punktā minēto nozaru produkta marķējumā, noformējumā, reklāmas materiālos vai tirdzniecības dokumentos drīkst atsevišķi vai kopā ar citiem apzīmējumiem izmantot tikai tad, ja šo apzīmējumu lieto, lai pircējus informētu par pastāvošo kārtību, kādā organizē ražošanu, izplatīšanu vai laišanu tirgū un kas nodrošina:
 - (a) tiešu saikni starp lauksaimnieku un produkta galapatērētāju vai

(b) ciešu saikni un ģeogrāfisko tuvumu starp lauksaimnieku un produkta galapatērētāju.

3. Lai 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā un 2. punkta a) un b) apakšpunktā minētos nosacījumus precizētu sīkāk, ņemot vērā visus attiecīgos starptautiskos standartus, Komisija var pieņemt īstenošanas aktus.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 229. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.

4. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 227. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem 1. punktu groza, lai pievienotu apzīmējumiem “taisnīgs” vai “godīgs” līdzvērtīgus apzīmējumus, ja tirgū šādus līdzvērtīgus apzīmējumus lieto, lai pircējus informētu par 1. punktā aprakstīto tirdzniecības kārtību.

5. Dalībvalstis var pieņemt vai paturēt spēkā valsts noteikumus, kuros papildus 1. punkta a), b) un c) apakšpunktā un 2. punkta a) un b) apakšpunktā norādītajiem nosacījumiem noteic vēl citus nosacījumus par attiecīgi 1. un 2. punktā minēto apzīmējumu izmantošanu. Šādi noteikumi neaizliedz, neierobežo un nekavē 1. un 2. punktā minēto apzīmējumu izmantošanu attiecībā uz produktiem, ko citā dalībvalstī likumīgi ražo vai tirgo ar 1. un 2. punktā minētajiem apzīmējumiem.

6. Šis pants neskar Regulā (ES) Nr. 1169/2011 izklāstītos noteikumus.”;

(2) regulas 148. pantu aizstāj ar šādu:

“148. pants

Līgumattiecības piena un piena produktu nozarē

1. Katru Savienībā notiekošu piegādi, kurā lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība pārstrādātājam, savācējam, izplatītājam vai mazumtirgotājam piegādā pienu un piena produktus, aptver starp pusēm noslēgts rakstisks līgums.

Šāds līgums atbilst 4. un 8. punktā izklāstītajiem nosacījumiem.

Šajā pantā “savācējs” ir uzņēmums, kas no lauksaimnieka vai cita savācēja saņemto svaigpienu transportē svaigpiena pārstrādātājam vai citam savācējam, un katrā no šiem gadījumiem tiek nodotas īpašumtiesības uz svaigpienu.

2. Dalībvalstis turklāt var nolemt, ka:

- a) rakstisks līgums aptver arī piegādi, kurā pienu un piena produktus pārstrādātājam, savācējam, izplatītājam vai mazumtirgotājam piegādā ražotājs, kas nav lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība;
- b) pirmie piena un piena produktu pircēji izsaka rakstisku piedāvājumu slēgt līgumu par piena un piena produktu piegādi, ko veic lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība.

Šāds līgums vai līguma piedāvājums atbilst 4. un 8. punktā izklāstītajiem nosacījumiem.

3. Lai aptvertu gadījumus, kad savstarpēja vienošanās par 1. un 2. punktā minētā līguma slēgšanu vai šāda līguma pārskatīšanu netiek panākta, dalībvalstis izveido mediācijas mehānismu.

Par savā teritorijā izveidotajiem mediācijas mehānismiem dalībvalstis informē Komisiju.

4. Šā panta 1. un 2. punktā minētais līgums vai līguma piedāvājums:

- (a) tiek sagatavots pirms piegādes,
- (b) tiek sagatavots rakstiski un
- (c) ietver it īpaši šādus elementus:
 - i) par piegādājamiem produktiem maksājamā cena, kas:
 - ir nemainīga un noteikta līgumā vai
 - tiek aprēķināta, kombinējot dažādus līgumā noteiktus faktoros, kuri ietver objektīvus rādītājus, indeksus vai galīgās cenas aprēķināšanas metodes, kam var viegli piekļūt un kas ir saprotamas un atspoguļo tirgus apstākļu un ražošanas izmaksu izmaiņas, piegādātos daudzumus un piegādātā piena vai piena produktu kvalitāti vai sastāvu. Šajā nolūkā dalībvalstis rādītājus var noteikt saskaņā ar objektīviem kritērijiem, kas balstīti uz pētījumiem par ražošanu un pārtikas piegādes ķēdi. Līgumu puses var atsaukties uz šiem rādītājiem vai jebkādiem citiem rādītājiem;
 - ii) piegādājamā svaigpiena apjoms vai piegādājamā piena vai piena produktu kvalitāte un daudzums, un šādu piegāžu grafiks;
 - iii) līguma ilgums, kas var būt vai nu noteikts ilgums, vai arī nenoteikts ilgums ar izbeigšanas klauzulu. Ja līguma minimālais ilgums pārsniedz sešus mēnešus, līgumā iekļauj pārskatīšanas klauzulu, ko var iedarbināt lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība;
 - iv) informācija par samaksas termiņiem un kārtību;
 - v) piena vai piena produktu savākšanas vai piegādes kārtība;
 - vi) noteikumi, ko piemēro nepārvaramas varas gadījumos.

5. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta, rakstisks līgums vai rakstisks līguma piedāvājums nav obligāts šādos gadījumos:

- (a) ražotāju organizācijas vai kooperatīva biedrs attiecīgo pienu vai piena produktus piegādā ražotāju organizācijai vai kooperatīvam, kura biedrs viņš ir, ja minētās ražotāju organizācijas vai kooperatīva statūtos vai šajos statūtos paredzētos vai no tiem izrietošos noteikumos un lēmumos ir iekļautas normas, kam ir 4. punktā izklāstītajām normām līdzīga ietekme;

- (b) pirmais piena vai piena produktu pircējs ir mikrouzņēmums vai mazais uzņēmums Ieteikuma 2003/361/EK¹⁰ nozīmē;
 - (c) piena vai piena produktu piegāde un samaksa par to notiek vienlaicīgi;
 - (d) piegādi veic bez maksas vai ar mērķi atbrīvoties no piena vai piena produktiem, kas pārdošanai vairs nav derīgi.
6. Dalībvalstis var nolemt, ka rakstisks līgums vai rakstisks piedāvājums nav obligāts vienā vai vairākos šādos gadījumos:
- (a) piegāde aptver produktus, kuru vērtība ir vienāda ar vai mazāka par dalībvalsts noteiktu sliekšņvērtību, kas nepārsniedz 10 000 EUR;
 - (b) piegāde aptver pienu un piena produktus, ko ietekmē sezonālas piedāvājuma vai pieprasījuma svārstības vai kas ir ātrbojīgi;
 - (c) piegāde aptver pienu un piena produktus, ko pārdod, piekopjot tradicionālu vai ierastu pārdošanas praksi.
7. Ja atbilstīgi 5. punkta b), c) un d) apakšpunktam vai 6. punktam rakstisks līgums vai rakstisks līguma piedāvājums nav obligāts, lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība tomēr var prasīt, lai par piena vai piena produktu piegādi tiktu noslēgts rakstisks līgums vai izteikts rakstisks līguma piedāvājums. Šāds līgums vai līguma piedāvājums atbilst 4. punktā un 8. punkta pirmajā daļā izklāstītajiem nosacījumiem.
8. Puses sarunās brīvi apspriež visus elementus – to vidū 4. punkta c) apakšpunktā minētos elementus un to komponentus –, kas iekļaujami piena vai piena produktu piegādes līgumos, kurus lauksaimnieki, ražotāju organizācijas vai ražotāju organizāciju apvienības noslēdz ar savācējiem, pārstrādātājiem, izplatītājiem vai mazumtirgotājiem.

Dalībvalstis var noteikt vienu vai vairākus šādus elementus:

- (a) attiecībā uz šā panta 1. punktā minētajiem rakstiskajiem līgumiem:
 - i) pienākumu pusēm vienoties par sakarību starp konkrētu piegādāto piena vai piena produktu daudzumu un cenu, kas maksājama par minēto piegādājamo produktu,
 - ii) minimālo ilgumu, kas ir vismaz seši mēneši un nekaitē iekšējā tirgus pienācīgai darbībai;
- (b) attiecībā uz 2. punkta b) apakšpunktā minētajiem rakstiskajiem piedāvājumiem – pienākumu, ka rakstiskajā piedāvājumā iekļauts līguma minimālais ilgums, kāds noteikts valsts tiesību aktos. Šāds minimālais ilgums ir vismaz seši mēneši un nekaitē iekšējā tirgus pienācīgai darbībai.

Lauksaimnieki, ražotāju organizācijas vai ražotāju organizāciju apvienības var rakstiski atteikties no minimālā ilguma, kas noteikts, ievērojot otro daļu.

9. Dalībvalstis var pieprasīt, lai piena vai piena produktu pircējs 1. punktā minētos rakstiskos līgumus reģistrētu, pirms lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju

¹⁰ Komisijas Ieteikums (2003. gada 6. maijs) par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp., <http://data.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>).

organizāciju apvienība attiecīgo pienu vai piena produktus piegādā savācējam, pārstrādātājam, izplatītājam vai mazumtirgotājam attiecīgās dalībvalsts teritorijā.

10. Dalībvalstis, kas izmanto 2., 6., 8. un 9. punktā paredzētās iespējas, paziņo Komisijai, kā tās tiek piemērotas.
11. Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem noteic pasākumus, kas vajadzīgi 4. un 5. punkta vienādei piemērošanai, un pasākumus, kas attiecas uz paziņojumiem, kuri dalībvalstīm jāsniedz saskaņā ar 10. punktu. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 229. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.”;

(3) regulas 152. pantu groza šādi:

(a) panta 1. punktu groza šādi:

i) punkta a) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“a) sastāv no ražotājiem, kuri darbojas vienā vai vairākās 1. panta 2. punktā minētajās nozarēs, vai bioloģisko produktu ražotājiem, kuri darbojas vienā vai vairākās 1. panta 2. punktā minētajās nozarēs, un ko saskaņā ar 153. panta 2. punkta c) apakšpunktu kontrolē biedri, kas ir lauksaimnieki;”;

ii) punkta b) apakšpunkta ievadeikumu aizstāj ar šādu:

“b) ir izveidotas pēc lauksaimnieku iniciatīvas un veic vismaz vienu no šādām darbībām:”;

iii) punkta c) apakšpunkta vi) punktu aizstāj ar šādu:

“vi) veicināt ražošanas standartu izmantošanu un sniegt tehnisko palīdzību to izmantošanā, uzlabot produktu kvalitāti un izstrādāt produktus ar aizsargātu cilmes vietas nosaukumu, aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norādi vai valsts kvalitātes zīmi, īstenojot iniciatīvas, kas veicina īsas piegādes ķēdes vai 88.a pantā minēto fakultatīvo apzīmējumu izmantošanu;”;

(b) panta 1.a punkta pirmo daļu aizstāj ar šādu:

“1.a Atkāpjoties no LESD 101. panta 1. punkta, ražotāju organizācija, kas atzīta saskaņā ar šā panta 1. punktu, vai ražotāju organizācija, arī kooperatīvs, kuru dalībvalsts par ražotāju organizāciju nav atzinusi, bet kura atbilst šā panta 1. punktā un 154. pantā izklāstītajām prasībām, drīkst savu biedru vārdā attiecībā uz to kopējo produkciju vai tās daļu plānot ražošanu, optimizēt ražošanas izmaksas, laist produktus tirgū un risināt sarunas par lauksaimniecības produktu piegādes līgumiem.”;

(c) panta 1.b punktā iekļauj šādu otro daļu:

“Atkāpjoties no 1.a punkta un no pirmās daļas, 1.a punkta pirmajā daļā minētās darbības drīkst veikt arī saskaņā ar 156. panta 1. punktu atzīta ražotāju organizāciju apvienība, ja:

- (a) tās biedri ir atzīti saskaņā ar šā panta 1. punktu,
- (b) tās biedri nav citas atzītas attiecīgā produkta ražotāju organizāciju apvienības biedri,
- (c) tās biedri atbilst 1.a punkta otrās daļas a) un b) apakšpunkta nosacījumiem,
- (d) šā panta 1.a punkta pirmajā daļā minēto darbību aptverto produktu apjoms nepārsniedz 33 % no attiecīgās dalībvalsts iekšzemes produkcijas kopapjoma.”;

(4) regulas 153. pantu groza šādi:

(a) panta 2. punkta c) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“c) noteikumus, kuri ļauj tās biedriem, kas ir lauksaimnieki, demokrātiski pārbaudīt savu organizāciju un tās lēmumus, kā arī tās kontus un budžetu.”;

(b) panta 2.a punktu aizstāj ar šādu:

“2.a Ražotāju organizācijas statūtos var paredzēt iespēju biedriem tieši kontaktēties ar pircējiem, ja šāds tiešs kontakts neapdraud mērķus, ko tiecas sasniegt ražotāju organizācija, vai piedāvājuma koncentrēšanu un produktu laišanu tirgū, ko veic ražotāju organizācija. Piedāvājuma koncentrēšanu uzskata par nodrošinātu, ja par būtiskiem pārdošanas elementiem, piemēram, cenu, kvalitāti un apjomu, sarunas risina un tos nosaka ražotāju organizācija.”;

(c) panta 3. punktu aizstāj ar šādu:

“3. Ražotāju organizācijām piena un piena produktu nozarē 1. un 2. punktu nepiemēro.”;

(5) regulas 157. panta 1. punkta c) apakšpunktam pievieno šādu punktu:

“xvii) veicināt 88.a pantā minēto fakultatīvo apzīmējumu izmantošanu.”;

(6) regulas 168. pantu aizstāj ar šādu:

“168. pants

Līgumattiecības

1. Katru Savienībā notiekošu piegādi, kurā lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība pārstrādātājam, izplatītājam vai mazumtirgotājam piegādā 1. panta 2. punktā minēto nozaru lauksaimniecības produktus, izņemot pienu un piena produktus un cukuru, aptver starp pusēm noslēgts rakstisks līgums.

Šāds līgums atbilst 4. un 8. punktā izklāstītajiem nosacījumiem.

2. Dalībvalstis turklāt var nolemt, ka:

- (a) rakstisks līgums aptver arī piegādi, kurā lauksaimniecības produktus pārstrādātājam, izplatītājam vai mazumtirgotājam piegādā ražotājs, kas nav lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība;
- (b) pirmais lauksaimniecības produktu pircējs izsaka rakstisku piedāvājumu slēgt līgumu par lauksaimniecības produktu piegādi, ko veic lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība.

Šāds līgums vai līguma piedāvājums atbilst 4. un 8. punktā izklāstītajiem nosacījumiem.

3. Lai aptvertu gadījumus, kad vienošanās par 1. un 2. punktā minētā līguma slēgšanu vai šāda līguma pārskatīšanu netiek panākta, dalībvalstis izveido mediācijas mehānismu.

Par savā teritorijā izveidotajiem mediācijas mehānismiem dalībvalstis informē Komisiju.

4. Šā panta 1. un 2. punktā minētais līgums vai līguma piedāvājums:

- (a) tiek sagatavots pirms piegādes,
- (b) tiek sagatavots rakstiski un
- (c) ietver it īpaši šādus elementus:
 - i) par piegādātajiem produktiem maksājamā cena, kas:
 - ir nemainīga un noteikta līgumā vai
 - tiek aprēķināta, kombinējot dažādus līgumā noteiktus faktoros, kuri ietver objektīvus rādītājus, indeksus vai galīgās cenas aprēķināšanas metodes, kam var viegli piekļūt un kas ir saprotamas un atspoguļo tirgus apstākļu un ražošanas izmaksu izmaiņas, piegādātos daudzumus un piegādāto lauksaimniecības produktu kvalitāti vai sastāvu; šajā nolūkā dalībvalstis rādītājus var noteikt saskaņā ar objektīviem kritērijiem, kas balstīti uz pētījumiem par ražošanu un pārtikas piegādes ķēdi. Līgumu puses var atsaukties uz šiem rādītājiem vai jebkādiem citiem rādītājiem, ko tās uzskata par būtiskiem;
 - ii) attiecīgo lauksaimniecības produktu daudzums un kvalitāte, ko var piegādāt vai kas jāpiegādā, un šādu piegāžu grafiks;
 - iii) līguma ilgums, kas var būt vai nu noteikts ilgums, vai arī nenoteikts ilgums ar izbeigšanas klauzulu. Ja līgumu minimālais ilgums pārsniedz sešus mēnešus, līgumā iekļauj arī pārskatīšanas klauzulu, ko it īpaši var

iedarbināt lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība;

- iv) informācija par samaksas termiņiem un kārtību;
- v) lauksaimniecības produktu savākšanas vai piegādes kārtība;
- vi) noteikumi, ko piemēro nepārvaramas varas gadījumos.

5. Atkāpjoties no 1. un 2. punkta, rakstisks līgums vai rakstisks līguma piedāvājums nav obligāts šādos gadījumos:

- (a) ražotāju organizācijas vai kooperatīva biedrs attiecīgos lauksaimniecības produktus piegādā ražotāju organizācijai vai kooperatīvam, kura biedrs viņš ir, ja minētās ražotāju organizācijas vai kooperatīva statūtos vai šajos statūtos paredzētos vai no tiem izrietošos noteikumos un lēmumos ir iekļautas normas, kam ir 4. punkta a), b) un c) apakšpunktā izklāstītajām normām līdzīga ietekme;
- (b) pirmais attiecīgo lauksaimniecības produktu pircējs ir mikrouzņēmums vai mazais uzņēmums Ieteikuma 2003/361/EK nozīmē;
- (c) attiecīgo lauksaimniecības produktu piegāde un samaksa par tiem notiek vienlaicīgi;
- (d) piegādi veic bez maksas vai ar mērķi atbrīvoties no lauksaimniecības produktiem, kas pārdošanai vairs nav derīgi.

6. Dalībvalstis var nolemt, ka rakstisks līgums vai rakstisks piedāvājums nav obligāts vienā vai vairākos šādos gadījumos:

- (a) piegāde aptver produktus, kuru vērtība ir vienāda ar vai mazāka par konkrētu sliekšņvērtību, kas jānosaka dalībvalstij un kas nepārsniedz 10 000 EUR;
- (b) piegāde aptver lauksaimniecības produktus, ko ietekmē sezonālas piedāvājuma vai pieprasījuma svārstības vai kas ir ātrbojīgi;
- (c) piegāde aptver lauksaimniecības produktus, ko pārdod, piekopjot tradicionālu vai ierastu pārdošanas praksi.

7. Ja atbilstīgi 5. punkta b), c) un d) apakšpunktam vai 6. punktam rakstisks līgums vai rakstisks līguma piedāvājums nav obligāts, lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība tomēr var prasīt, lai par ikvienu lauksaimniecības produktu piegādi pārstrādātājam, izplatītājam vai mazumtirgotājam tiktu noslēgts rakstisks līgums starp pusēm vai izteikts rakstisks līguma piedāvājums. Šāds līgums vai līguma piedāvājums atbilst 4. punktā un 8. punkta pirmajā daļā izklāstītajiem nosacījumiem.

8. Puses sarunās brīvi apspriež visus elementus – to vidū 4. punkta c) apakšpunktā minētos elementus un to komponentus –, kas iekļaujami lauksaimniecības produktu piegādes līgumos, kurus lauksaimnieki, ražotāju organizācijas vai ražotāju organizāciju apvienības noslēdz ar pārstrādātājiem, izplatītājiem vai mazumtirgotājiem.

Dalībvalstis var noteikt vienu vai vairākus šādus elementus:

- (a) attiecībā uz šā panta 1. punktā minētajiem rakstiskajiem līgumiem dalībvalsts var noteikt:

- i) pienākumu pusēm vienoties par sakarību starp konkrētu piegādāto lauksaimniecības produktu daudzumu un cenu, kas maksājama par minēto piegādi,
 - ii) minimālo ilgumu, kas ir vismaz seši mēneši un nekaitē iekšējā tirgus pienācīgai darbībai;
- (b) attiecībā uz 2. punkta b) apakšpunktā minētajiem rakstiskajiem piedāvājumiem – pienākumu, ka rakstiskajā piedāvājumā ir iekļauts līguma minimālais ilgums, kas šajā nolūkā noteikts valsts tiesību aktos. Šāds minimālais ilgums ir vismaz seši mēneši un nekaitē iekšējā tirgus pienācīgai darbībai.

Lauksaimnieki, ražotāju organizācijas vai ražotāju organizāciju apvienības var rakstiski atteikties no minimālā ilguma, kas noteikts, ievērojot otro daļu.

- 9. Dalībvalstis var pieprasīt, lai lauksaimniecības produktu pircējs 1. punktā minētos rakstiskos līgumus reģistrētu, pirms lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība attiecīgos lauksaimniecības produktus piegādā pārstrādātājam, izplatītājam vai mazumtirgotājam attiecīgās dalībvalsts teritorijā.
- 10. Dalībvalstis, kas izmanto 2., 6., 8. un 9. punktā paredzētās iespējas, paziņo Komisijai, kā tās tiek piemērotas.
- 11. Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem noteic pasākumus, kas vajadzīgi 4. un 5. punkta vienādei piemērošanai, un pasākumus, kas attiecas uz paziņojumiem, kuri dalībvalstīm jāsniedz saskaņā ar 10. punktu. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 229. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.”;

(7) regulas 210.a pantu groza šādi:

(a) panta 3. punktam pievieno šādus apakšpunktus:

“d) atbalsts to mazo lauku saimniecību ekonomiskajai dzīvotspējai, kuras paļaujas galvenokārt uz ģimenes darbaspēku un kuru standarta produkcija, kas definēta Padomes Regulas (EK) Nr. 1217/2009¹¹ 2. panta 8) punktā, nepārsniedz 100 000 EUR;

e) gados jaunu ražotāju piesaistīšana lauksaimniecības produktu ražošanai un viņu atbalstīšana vai

f) darba un drošības apstākļu uzlabošana lauksaimniecības un pārstrādes darbībās.”;

(b) panta 6. punktu aizstāj ar šādu:

“Šā panta 1. punktā minētie ražotāji no 2023. gada 8. decembra var lūgt Komisiju sniegt atzinumu par 1. punktā minēto nolīgumu, lēmumu un saskaņoto darbību saderību ar šo pantu attiecībā uz tādu ilgtspējas standartu īstenošanu, kuru mērķis ir

¹¹ Padomes Regula (EK) Nr. 1217/2009 (2009. gada 30. novembris), ar ko izveido lauku saimniecību ilgtspējas datu tīklu (OV L 328, 15.12.2009., 27. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1217/oj>).

palīdzēt sasniegt vienu vai vairākus no 3. punkta a), b) un c) apakšpunktā noteiktajiem mērķiem.

Šā panta 1. punktā minētie ražotāji no [stāšanās spēkā +2 gadi] var lūgt Komisiju sniegt atzinumu par 1. punktā minēto nolīgumu, lēmumu un saskaņoto darbību saderību ar šo pantu attiecībā uz tādu ilgtspējas standartu īstenošanu, kuru mērķis ir palīdzēt sasniegt vienu vai vairākus no 3. punkta d), e) un f) apakšpunktā noteiktajiem mērķiem.

Komisija savu atzinumu lūguma iesniedzējam nosūta četru mēnešu laikā pēc pilnīga lūguma saņemšanas.

Ja Komisija jebkurā laikā pēc šāda atzinuma sniegšanas konstatē, ka šā panta 1., 3. un 7. punktā minētie nosacījumi vairs netiek izpildīti, tā paziņo, ka attiecīgajam nolīgumam, lēmumam vai saskaņotajai darbībai turpmāk piemēro LESD 101. panta 1. punktu, un attiecīgi informē ražotājus.

Komisija pēc savas iniciatīvas vai pēc dalībvalsts lūguma var mainīt atzinuma saturu, jo īpaši tad, ja lūguma iesniedzējs ir sniedzis neprecīzu informāciju vai ļaunprātīgi izmantojis sniegto atzinumu.”;

(8) regulas 222. panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

“1. Būtiskas tirgu nelīdzsvarotības periodos Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem noteic, ka LESD 101. panta 1. punkts nav piemērojams lauksaimnieku, lauksaimnieku apvienību vai šādu apvienību asociāciju vai atzītu ražotāju organizāciju, atzītu ražotāju organizāciju apvienību un atzītu starpnozaru organizāciju nolīgumiem un lēmumiem nevienā nozarē, kas minētas šīs regulas 1. panta 2. punktā, ar noteikumu, ka šādi nolīgumi un lēmumi neapdraud iekšējā tirgus pienācīgu darbību, to mērķis ir vienīgi censties stabilizēt attiecīgo nozari un tie ietilpst vienā vai vairākās šādās kategorijās:

- (a) savu produktu izņemšana no tirgus vai bezmaksas izplatīšana;
- (b) pārveidošana un pārstrāde;
- (c) privātu tirgus dalībnieku veikta uzglabāšana;
- (d) kopīgi noieta veicināšanas pasākumi;
- (e) nolīgumi par kvalitātes prasībām;
- (f) kopīgs tādu ielaidresursu iepirkums, kas vajadzīgi, lai apkarotu dzīvnieku un augu kaitīgo organismu un slimību izplatīšanos Savienībā, vai tādu ielaidresursu iepirkums, kas vajadzīgi, lai novērstu dabas katastrofu sekas Savienībā;
- (g) ražošanas pagaidu plānošana, kurā ņem vērā ražošanas cikla specifiku.

Ja Komisija pieņem īstenošanas aktus saskaņā ar šā panta pirmo daļu, tā var nolemt attiecīgajām dalībvalstīm darīt pieejamu Savienības atbalstu no Regulas (ES) 2021/2116 16. pantā minētās lauksaimniecības rezerves. Šāds finansiālais atbalsts

sagādā līdzekļus, kas vajadzīgi, lai attiecīgie tirgus dalībnieki varētu šos nolīgumus un lēmumus īstenot.

Komisija īstenošanas aktos precizē pirmajā daļā minētās atkāpes tvērumu, atbilstīgi šā panta 3. punktam – laikposmu, kurā atkāpe piemērojama, un attiecīgā gadījumā lauksaimniecības rezerves summu, kas attiecīgajai dalībvalstij iedalāma saskaņā ar otro daļu.

Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar 229. panta 2. punktā minēto pārbaudes procedūru.”;

(9) regulas X pielikumu groza šādi:

(a) pielikuma I punkta 1. punktu aizstāj ar šādu:

“1. Piegādes līgumus par noteiktu cukurbiešu daudzumu rakstiski sagatavo pirms piegādes.”;

(b) pielikuma I punkta 2. punktu aizstāj ar šādu:

“2. Piegādes līgumu ilgums var būt vairāki gadi. Ja līgumu minimālais ilgums pārsniedz sešus mēnešus, līgumā iekļauj pārskatīšanas klauzulu, ko var iedarbināt lauksaimnieks, ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība.”;

(c) pielikuma II punkta 2. punktam pievieno šādu daļu:

“Cenu aprēķina, kombinējot dažādus līgumā noteiktus faktorus, kuri ietver objektīvus rādītājus, indeksus vai galīgās cenas aprēķināšanas metodes, kam var viegli piekļūt un kas ir saprotamas un atspoguļo tirgus apstākļu un ražošanas izmaksu izmaiņas, piegādātos daudzumus un piegādāto cukurbiešu kvalitāti vai sastāvu. Šajā nolūkā dalībvalstis rādītājus var noteikt saskaņā ar objektīviem kritērijiem, kas balstīti uz pētījumiem par ražošanu un pārtikas piegādes ķēdi. Līgumu puses var atsaukties uz šiem rādītājiem vai jebkuriem citiem rādītājiem, ko tās uzskata par būtiskiem.”;

(d) pielikuma III punktam pievieno šādu daļu:

“Piegādes līgumos iekļauj noteikumus, ko piemēro nepārvaramas varas gadījumos.”;

(e) iekļauj šādu IXa punktu:

“IXa PUNKTS

“Dalībvalstis var pieprasīt, lai cukura ražošanas uzņēmums rakstiskos piegādes līgumus reģistrētu pirms cukurbiešu piegādes.”.

2. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2021/2115

Regulu (ES) 2021/2115 groza šādi:

(1) regulas 52. pantu groza šādi:

(a) panta 3. punktam pievieno šādu i) apakšpunktu:

“i) ražotāju organizācija vai ražotāju organizāciju apvienība īsteno darbības programmu dalībvalstī, kurā augļu un dārzeņu nozares ražotāju pašorganizācijas pakāpe trīs secīgus gadus pirms darbības programmas īstenošanas ir bijusi mazāka par 10 %. Pašorganizācijas pakāpi aprēķina, tās augļu un dārzeņu produkcijas vērtību, kuru attiecīgajā dalībvalstī ieguvušas un tirgū laidušas saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1308/2013 atzītas ražotāju organizācijas vai ražotāju organizāciju apvienības, dalot ar minētajā dalībvalstī iegūtās augļu un dārzeņu produkcijas kopējo vērtību.”;

(b) iekļauj šādu 5.a punktu:

“5.a “Šā panta 1. punktā noteikto 50 % ierobežojumu palielina līdz 60 % attiecībā uz izdevumiem, kas saistīti ar 46. panta a), b) vai c) punktā minētajiem mērķiem, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

(a) izdevumi ir saistīti ar 47. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētajām investīcijām materiālos un nemateriālos aktīvos, kuras veikuši gados jauni lauksaimnieki vai jaunpienācēji, kas pirmo reizi pievienojas saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1308/2013 atzītai ražotāju organizācijai;

(b) šā punkta a) apakšpunktā minētās investīcijas šo gados jauno lauksaimnieku vai jaunpienācēju telpās un objektos tiek veiktas viņu pirmās darbības programmas satvarā.”;

(c) pievieno šādu 7. punktu:

“7. Šā panta 1. punktā paredzēto 50 % ierobežojumu palielina līdz 70 % no faktiskajiem izdevumiem, kas attiecīgajā gadā radušies saistībā ar darbības programmām, kuras īsteno ražotāju organizācijas vai ražotāju organizāciju apvienības un kuras attiecīgajā gadā ietekmējuši nelabvēlīgi klimatiskie apstākļi, dabas katastrofas, augu slimības vai kaitīgo organismu invāzijas, kas jānosaka dalībvalstīm.”;

(2) regulas 68. pantā iekļauj šādu 2.a punktu:

“2.a Šīs regulas 52. panta 3. punkta a)–d) un f)–h) apakšpunktu un 52. panta 5.a punktu piemēro *mutatis mutandis*.”;

(3) regulas 88. panta 7. punktu aizstāj ar šādu:

“7. No 2025. gada dalībvalstis, saskaņā ar 119. pantu pieprasot grozīt to KLP stratēģiskos plānus, var savus 6. punktā minētos lēmumus pārskatīt un nolemt līdz 6 % no V pielikumā noteiktajiem piešķirumiem, kuri paredzēti tiešajiem maksājumiem un no kuriem attiecīgā gadījumā atskaitīti VIII pielikumā noteiktie piešķirumi par kokvilnu, izmantot III sadaļas III nodaļas 7. iedaļā minētajiem intervenču veidiem citās nozarēs.

Summu, kura atbilst šā punkta pirmajā daļā minētajai procentuālajai daļai no dalībvalstu piešķirumiem, kas paredzēti tiešajiem maksājumiem, un kuru konkrētā finanšu gadā izmanto intervenču veidiem citās nozarēs, uzskata par dalībvalstu piešķirumiem, kas finanšu gadā atvēlēti intervenču veidiem citās nozarēs.”.

3. pants

Grozījums Regulā (ES) 2021/2116

Regulas (ES) 2021/2116 16. panta 1. punkta otrās daļas b) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“b) ārkārtas pasākumiem, kas noteikti Regulas (ES) Nr. 1308/2013 219., 220., 221. un 222. pantā.”.

4. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Tās 1. panta 1) punktu piemēro no [+2 gadi].

Tās 1. panta 2) un 6) punktu piemēro no [+18 mēneši].

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*